

Tema utdanning + universitet

<https://www.nrk.no/ytring/utlendinger-ma-betale-for-seg-1.13439652>

Norge er ett av svært få land i verden som har gratis universitets- og høyskoleutdanning for utenlandske studenter. Rundt 25 000 studerer her til en snittkostnad på 200 000 kroner. Ordningen koster dermed norske skattebetalere om lag 5 mrd. i året, eller 1/7 av alt vi bruker på høyere utdanning.

Dette står i kontrast til hvordan norske studenter blir møtt i utlandet der vi må betale til dels svært høye studieavgifter som bare delvis blir dekket av lånekassen. I tillegg øker presset på studentboliger der utenlandske studenter naturlig nok ofte har fortrinnsrett – et formål staten årlig også bruker store beløp på.

Vi betaler når vi studerer i utlandet, de burde betale her.

Utdanning for egen ungdom

La meg begynne med å si at i en ideell verden hadde høyere utdanning vært gratis og tilgjengelig for alle. Men slik er det ikke, og det er hverken grunn eller fornuft i at Norge skal agere annerledes enn så godt som alle andre land i dette spørsmålet. Vårt ansvar ligger først og fremst i å bevare og videreutvikle et godt system for høyere utdanning for egen ungdom og ivareta landets behov for kompetanse. Med fallende oljepriser og redusert sysselsetting vil også kravene til prioritering av offentlige ressurser bli sterkere i tiden som kommer.

Vi får ikke lenger i pose og sekk og blir nødt til å velge det ene fremfor det andre. Denne ordningen mener jeg vi kan velge bort. Det har også flertallet i Senterpartiets programkomite ment og foreslår skolepenger for internasjonale studenter. Vi foreslår å videreføre en ordning med fortsatt gratis studier for studenter fra utviklingsland dekket over utviklingsbudsjettet. Det bør også være en gjensidig ordning mellom de Nordiske landene.

De kommer hit fordi det er gratis. Jeg vil hevde at det er feil motivasjon.

Gratis studier lokker

Det argumenteres med at skolepenger for utenlandske studenter vil svekke arbeidet med internasjonalisering og heving av kvaliteten ved norske studiesteder. Jeg tror

ikke det. Det er viktig at det er et stort innslag av utenlandske studenter i Norge, akkurat som det er viktig at norske studenter kommer seg ut. Men motivasjonen er også viktig. Jeg tror ikke det beste utgangspunktet for sunn internasjonalisering i Norge er at vi er omtrent det eneste stedet i verden som tilbyr gratis studier til ressurssterke studenter. Da kommer ikke folk hit fordi de vil lære noe om Norge, fordi kvaliteten ved lærestedene våre er gode, fordi vi som samfunn har noe å tilføre. De kommer hit fordi det er gratis. Jeg vil hevde at det er feil motivasjon.

På samme vis er jeg svært spørrende til påstanden om at gratis utdanning for utenlandske studenter hever kvaliteten på studiene. Det tviler jeg på. Økt kvalitet skapes gjennom et godt tilbud som derigjennom øker attraktiviteten, og dermed konkurransen, om å komme inn. Dette ser vi for øvrig godt både her i Norge og i utlandet. De studiene som rangeres høyest i Norge er det skyhøye krav og stor konkurranse for å komme inn på. I utlandet er de mest prestisjetunge universitetene også de det koster mest å gå på. Foreslå for rektor ved Harvard eller MIT at kvaliteten skal økes gjennom å gjøre studiene gratis, og jeg tipper at de vil spekulere på hvilken planet du kommer fra.

I utlandet er de mest prestisjetunge universitetene også de det koster mest å gå på.

To tanker i hodet

Videre argumenteres det med at skolepenger for utenlandske studenter vil lukke Norge og gjøre oss mindre internasjonalt og spennende. Og at vi som et rikt land har en forpliktelse for å stille opp med gratis utdanning til alle. Høyere utdanning skal være gratis i Norge. Men det er ikke, og kommer aldri til å bli, et prinsipp at det som er gratis i Norge for oss som bor her skal være gratis og tilgjengelig for resten av verden. Hele vårt samfunn og velferdsmodell bygger tvert imot på prinsippet om at verdier må skapes og skatt må betales for at offentlige goder skal være tilgjengelige.

Videre: Er Storbritannia, Sverige, Frankrike og USA tilbaketrukne og lite spennende fordi norske studenter må betale for utdanningen de tar der? Hva om vi hadde brukt ressursene til å øke kvaliteten istedenfor? Det er et kjent fenomen i verden for øvrig at kvalitet er noe man betaler for. Spør Mercedes, Apple eller vårt eget Ekornes.

Jeg mener det er mulig å ha to tanker i hodet på en gang. Både å sikre studenter fra utviklingsland gratis studier i Norge og å innføre en rettferdig likebehandling av norske og utenlandske studenter. Vi betaler når vi studerer i utlandet, de burde betale her. Jeg tror Norge vil være vel så åpent og internasjonalt, og sannsynligvis med høyere kvalitet ved våre studiesteder etter en slik endring. Endelig er det et prioriteringsspørsmål; er det fornuftig å bruke 5 milliarder i året av fellesskapets penger på dette?